

University of
Sistan and Baluchestan

Iranian Academy of
Management Sciences

Occupation Policy Model with Grounded Theory Approach

Dawood Hosseinpour^{1*}, Seyed Mehdi Alvani², Fattah Sharifzadeh³,
Neda Bagheri⁴

1. Associate Professor, Department of Public Administration, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. (Corresponding Author). E-mail: chp748@gmail.com
2. Professor of Public Administration Department, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
3. Professor of Public Administration Department, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
4. Ph.D. in Public Administration - Policymaking, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

Extended Abstract

Abstract

The aim of the current research is to present a policy model in the field of employment. This research is qualitative-exploratory with the Strauss and Corbin method, applied, interpretive and inductive data approach. Fourteen academic and executive experts formed the statistical community of the research. The data obtained from them were analyzed in three stages of open, central and selective coding and 170 primary codes were extracted and 39 categories and 14 concepts were counted. In this way, the considered model with two causal factors; Organizational and extra-organizational, three factors as a central phenomenon; Parliament Labor and Social Affairs Commission, Ministry of Cooperation, Labor and Social Welfare and technical and professional institutions, two intervening factors; structural and executive, two background factors; hard and soft, two strategies; the actions of politicians and the actions of the private sector and non-governmental organizations and finally the three concepts of consequences; Infrastructural, operational and cultural-social was formed.

Introduction

The human resources of any country is an essential tool for economic development, and it is impossible to achieve development without having efficient and specialized human resources. The country's economic growth policies should predict the employment pattern, therefore, the need to determine employment policies and planning according to the population increase is

inevitable. Despite the importance of the employment issue, the economic and social policies of our country have not paid particular attention to this issue. In the field of identifying the challenges of the labor market and employment in Iran, efforts have been made and suggestions have been made to solve them; But this effort has not comprehensively proposed a model for employment policy. According to what was raised, the current research seeks to answer this question; What is the pattern of employment policy in Iran with a data-based approach?

Case study

The case study in this research is the policies of employment policy in Iran and the investigation of factors affecting employment generation from the perspective of experts.

Materials and Methods

The current research is a type of qualitative-exploratory, applied and inductive research with a data-based approach that seeks to answer the main research question. Three main designs for foundational data theory are presented; Systematic design, emergent design and structural design. In the current research, a systematic design has been used. The research tool is a semi-structured interview with 14 experts who were purposefully selected.

Discussion and Results

Finally, 170 primary codes, 77 concepts and 14 categories were counted. Based on the specified concepts and categories, employment policy-making under the influence of internal organizational factors; general employment policies, information clarification, gender inequalities in employment and extra-organizational factors; The role of the media in employment, the need of the market, the low role of educational institutions and centers in employment and the limited employment opportunities, and with the influence of the causal conditions, led to the formation of policy strategies in the field of employment; Improving infrastructure, job rights and benefits, reducing prices and costs, developing human resources skills, using the private sector in employment development, public participation in the employment sector, competitive price was determined. In addition, these actions are based on background factors; Laws and regulations, credits and employment facilities, the necessity of consensus and interaction, the supporting role of the government, the right to quick access to information, the educational system are formed, and at the same time, intervening factors; Failure to use graduates' abilities, lack of investment, lack of economic stability, lack of attention to the country's capacities, lack of planning in employment and lack of entrepreneurial culture in employment will not be ineffective. Finally, such actions and reactions will also bring consequences; Development and improvement of the business environment, improvement and prosperity of the country's economy, strengthening capital for

production, new technologies, facilitating the market and attracting investors, business feasibility.

Conclusion

In fact, the current research was trying to present a comprehensive model of employment policy in the country with an exploratory approach. The ever-increasing expansion of horizontal communication and the gradual collapse of hierarchical communication is the basis for the emergence of policy in the policy system. Something must be done to reduce the distance between the institutions involved in the employment issue, and this will not be achieved unless the annoying bureaucracies are curbed. The structure of the executive system in the field of employment in the world is focused on five areas: "centralized system", "decision in the center, implementation in the province and locality", "designing policies and programs based on ideas from the provinces and regions", "decentralized structure" and finally "Delegation of authority is complete", but in Iran, in the field of employment policies, we have focused only on the first two modes, i.e. "centralized system" and "decision in the center, implementation in the province and locality". In the existing structure of employment policy in the country, there is basically no connection between governance and the target society, he pointed out the necessity of entering NGOs (non-governmental organizations) and the issue of employment.

Keywords: Policy Making, Occupation, Grounded Theory, Model.

Article Type: Research Article

Cite this article: Hosseinpour, D., Alvani, S.M., Sharifzadeh, F., & Bagheri, N. (2023). Occupation Policy Model with Grounded Theory Approach. *Public Management Researches*, 16 (61), 1-36. (In Persian)

DOI:10.22111/JMR.2023.42905.5816

Received: 22 July. 2022

Revised: 16 Oct. 2022

Accepted: 17 June. 2023

© The Author(s).

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

الگوی خط‌مشی‌گذاری اشتغال با رویکرد داده بنیاد

داوود حسین پور^{۱*} - سیدمهدی الوانی^۲ - فتاح شریف زاده^۳ - ندا باقری^۴

۱. نویسنده مسئول، دانشیار گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران. chp748@gmail.com

۲. استاد گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

۳. استاد گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

۴. دکتری مدیریت دولتی - خط‌مشی‌گذاری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

چکیده

نیروی انسانی هر کشوری ابزاری ضروری برای توسعه اقتصادی است و بدون داشتن نیروی انسانی کارآمد و متخصص دستیابی به توسعه غیرممکن است. سیاست‌های رشد اقتصادی کشور باید الگوی اشتغال را پیش‌بینی کند، بنابراین لزوم تعیین سیاست‌ها و برنامه‌ریزی اشتغال با توجه به افزایش جمعیت، اجتناب‌ناپذیر است. در همین راستا هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی خط‌مشی‌گذاری در حوزه اشتغال است. این پژوهش از نوع کیفی - اکتشافی با رویکرد داده بنیاد روش اشتراوس و کوربین، کاربردی، تفسیری و استقرایی است. چهارده نفر از خبرگان دانشگاهی و اجرایی جامعه آماری پژوهش را تشکیل داده‌اند. داده‌های حاصل از آنها در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی تجزیه و تحلیل شده و ۱۷۰ کد اولیه استخراج و ۳۹ مقوله و ۱۴ مفهوم احصاء گردید. بدین ترتیب الگوی مدنظر با دو عامل علی؛ سازمانی و فراسازمانی، سه عامل به عنوان پدیده محوری؛ کمیسیون کار و امور اجتماعی مجلس، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و موسسات فنی و حرفه‌ای، دو عامل مداخله‌گر؛ ساختاری و اجرایی، دو عامل زمینه‌ای؛ سخت و نرم، دو راهبردی؛ کنش سیاست‌گذاران و کنش بخش خصوصی و مردم نهاد و در آخر سه مفهوم پیامد؛ زیرساختی، اجرایی و فرهنگی - اجتماعی شکل گرفت. مقوله اشتغال و رفح بیکاری به عنوان یک پدیده مخرب اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی همواره از دغدغه‌های اساسی سیاست‌گذاران بوده است. بنابراین لازم تمام نهادهای حوزه سیاست‌گذاری اشتغال، ایجاد اشتغال را که یک مقوله فرابخشی است و به هماهنگی و مشارکت فعال دستگاه‌ها و نهادهای اجرایی مرتبط دارد در اولویت خود قرار دهند.

واژه‌های کلیدی: خط‌مشی‌گذاری، اشتغال، نظریه داده بنیاد، الگو.

مقاله مستخرج از رساله دکتری خانم ندا باقری است.

استناد: حسین پور، داوود؛ الوانی، سیدمهدی؛ شریف‌زاده، فتاح؛ باقری، ندا (۱۴۰۲). الگوی خط‌مشی‌گذاری اشتغال با رویکرد داده

بنیاد، پژوهش‌های مدیریت عمومی، ۱۶(۶۱)، ۱-۳۶.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۳۱ تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۰۷/۲۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۲۷

DOI: 10.22111/JMR. 2023.42905.5816

نوع مقاله: علمی پژوهشی

ناشر: دانشگاه سیستان و بلوچستان

حق مؤلف © نویسندگان

مقدمه

روند رو به رشد جمعیت کشور و ناتوانی بازار در استخدام افراد جدیدی که به طور مداوم و از مقاطع مختلف تحصیلی وارد بازار کار می‌شوند، تعداد بیکاران و افراد متقاضی کار را افزایش می‌دهد. به گفته دفتر بین‌المللی کار، همه افرادی که در یک روز معین به دنبال کار هستند اما با وجود داشتن توانایی انجام این کار قادر به انجام این کار نیستند، بیکار تلقی می‌شوند (Umar et al., 2020). بیکاری یکی از بزرگترین مشکلاتی است که تعادل جامعه را بر هم می‌زند و بحران‌های زیادی را در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و ... ایجاد می‌کند (Doberstein, 2016). مشکل ناشی از پدیده بیکاری، منشأ اختلافات رفتاری در سطح جامعه و همچنین بروز تنش‌های سیاسی، که سلامت یک جامعه را در معرض خطرات جدی قرار می‌دهد (Varone et al., 2019).

اشتغال یا تقاضا در بازار کار، از بخش عرضه بازار کالا و خدمات (یعنی همان سطح تولیدات جامعه) مشتق می‌شود. اشتغال در یک جمله به معنی «عوامل تولید یا ظرفیت‌های موجود» است. تعریف دیگری که دانشمندان مدیریت از دیدگاه مدیریتی برای اشتغال ارائه داده‌اند، عبارت است از «به کارگیری منطقی نیروهای متخصص و کارآمد در مشاغل مختلف و تطبیق آنها با پست تخصصی به نحوی که نیل به اهداف سازمانی را برای ما امکان‌پذیر سازد» (Wolton, 2019). از نظر اقتصادی، در بررسی سیاست‌های اشتغال، مفهوم اشتغال به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته می‌شود. برای تغییر وضعیت اشتغال، چندین عامل از جمله "سرمایه‌گذاری"، "صادرات"، "مبارزه با قاچاق"، "بهره‌وری نیروی کار"، "تنظیم دستمزدها و روابط عرضه و تقاضا در بازار کار" و ... به عنوان متغیرها عمل می‌کنند. وضعیت بازار کار و سطح اشتغال انعکاسی از عملکرد اقتصاد است. از آنجا که امروزه به کارگیری نیروی کار فعال به منظور دستیابی به اشتغال کامل جزو وظایف دولت‌ها محسوب می‌شود، بنابراین آن دسته از سیاست‌ها، قوانین، برنامه‌ها و خدماتی که به آماده‌سازی جوانان برای ورود به بازار کار، افزایش دانش و مهارت آنها متناسب با نیازهای بازار کار ایجاد اشتغال برای جوانان و حمایت از اشتغال پایدار آنان و نیز حمایت‌های ترمیمی حین اشتغال به کار مربوط می‌شود، را می‌توان سیاست‌گذاری اشتغال نامید. بدیهی است که کاهش یا افزایش نرخ بیکاری جوانان به طور مستقیم به نتایج این سیاست‌گذاری‌ها مربوط

است (Sobhani, 2017). سیاست‌های بازار کار بیان‌کننده خط‌مشی و تصمیم‌گیری‌های دولت در استقرار و استمرار فرآیندهای توسعه بازار کار است که از طریق ایجاد زیرساخت‌ها و بهبود عملکرد وظایف حاکمیتی دولتی در بازار کار و اقدامات حمایتی این نهاد جهت بهبود محیط کسب‌وکار و همچنین تقویت و توسعه اشتغال انجام می‌شود. همچنین با بررسی چالش‌های موجود، ترسیم چشم‌انداز آرمانی و تعیین اهداف، راهبردها و برنامه‌های اجرایی برای یک افق زمانی مناسب تدوین می‌شوند که نه تنها مبنای تصمیم‌گیری نظام سیاست‌گذاری بازار کشور خواهد بود، بلکه خط‌مشی چارچوب نهادی موثر در توسعه بازار کار را نیز مشخص می‌کنند (Presidential Strategic Studies Center, 2016: 37).

طبق آمار سالانه مرکز آمار ایران، بین هفتصد تا هشتصد هزار فارغ‌التحصیل دانشگاه متقاضی اشتغال هستند و حدود دویست هزار فارغ‌التحصیل به جمعیت بیکار کشور اضافه می‌شود. همین امر مقابله با بحران بیکاری را جدی‌تر کرده است. نرخ بیکاری ایران در پاییز سال گذشته (۱۴۰۰) طبق مرکز آمار به ۱۶٫۷ رسیده است که در مقایسه با فصل مشابه سال گذشته تغییری نکرده است (Iran Statistics Center, 2020) یک گروه رشد‌ناگهانی جمعیت در دهه‌های گذشته را عامل اصلی می‌دانند و گروه دیگر بر عدم کفایت سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی و فرصت‌های شغلی تأکید می‌کنند، گروه دیگر اصرار بر عدم برنامه‌ریزی دقیق و صحیح دارند و گروه دیگر فاقد مهارت‌های حرفه‌ای است. و برنامه‌های مربوط به متقاضیان شغل به عنوان عامل اصلی بروز این بحران مشخص شده است. نکته دیگر به نگرانی افزایش نرخ بیکاری جوانان، به خصوص جوانان دارای مدرک تحصیلات دانشگاهی مربوط می‌شود و این امر روزبه‌روز پررنگ‌تر شده و تأثیرات منفی آن بر زندگی جوانان و خانواده‌ها و به طور کلی جامعه آشکارا دیده می‌شود. یعنی به دلایلی از حیطة نظام آموزشی خارج شده و بدون مهارت خاصی به دنبال کار می‌گردند و امکان دستیابی به شغل مناسب برای آن‌ها به مراتب پایین‌تر است. بالا بودن نرخ بیکاری به ویژه در میان جوانان، علاوه بر پیامدهای منفی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی که دارد؛ حاکی از عملکرد نامطلوب نظام رفاهی در حوزه اشتغال است. رفاه اجتماعی به عنوان نظامی از مداخلات نهادهای عمومی با دو رویکرد «پیشینی» (فعال و پیشگیرانه که به دنبال حفظ شان افراد و مسئولیت‌پذیری جامعه در قبال آنان و ارتقای قابلیت‌ها و توانمندی‌های آن‌هاست) و «پسینی» (یا ترمیمی

که به منظور پوشش دادن افراد و خانواده‌ها به هنگام به هم خوردن وضعیت منابع آن‌ها و بروز معضلات اجتماعی صورت می‌گیرد) در نظر گرفته می‌شود؛ در این بین حوزه اشتغال و مسائل مرتبط با آن موفق عمل نماید، بار عمده‌ای از دوش بسیاری از حوزه‌های رفاهی دیگر (نظیر بهداشت و سلامت، مسکن، نظام دادرسی و...) برداشته می‌شود (Taj Mazinani, 2011)؛ و علاوه بر آثار مثبت اقتصادی و اجتماعی آن، زمینه بروز بسیاری از مسائل مرتبط با آن محدود می‌شود؛ از این‌رو، مسئله اشتغال کامل مدت‌های زیادی موضوع نظر و عمل اندیشمندان و کارگزاران رفاه بوده است. در واقع دولت‌ها با داشتن توانایی سیاست‌گذاری و مداخله در بازار کار می‌توانند اقداماتی جهت کاهش بیکاری جوانان انجام دهند. اما برای این کار، قبل از هر چیزی باید عواملی که سبب بروز مشکلات ورود جوانان به بازار کار و یافتن کار مناسب است، شناسایی شوند. با شناسایی این عوامل، سیاست‌گذاران کشور مبنایی در زمینه چگونگی مداخله در بازار کار به منظور متعادل نمودن عرضه و تقاضا در اختیار خواهند داشت.

علیرغم اهمیت مساله اشتغال، در سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی کشور ما به طور خاص توجهی به این موضوع نشده است. در زمینه شناسایی چالش‌های بازار کار و اشتغال در ایران تلاش‌هایی صورت گرفته و پیشنهادهاتی برای رفع آنها ارائه شده است؛ اما این تلاش به صورت جامع الگوی جهت خط‌مشی‌گذاری اشتغال مطرح نکرده است. بنابر آنچه مطرح شد، پژوهش حاضر در پی پاسخ به این پرسش می‌باشد؛ الگوی خط‌مشی‌گذاری اشتغال در ایران با رویکرد داده‌بنیاد چگونه است؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

فرآیند سیاست را می‌توان مجموعه‌ای از فعالیت‌های سیاسی در قالب شناسایی مسئله، تدوین راه‌حل، قانونی‌سازی، اجرای و ارزیابی دانست (Wolton, 2019). الوانی و شریف زاده (۲۰۱۲) مراحل فرایند سیاست‌گذاری را به عنوان شناخت، درک و بیان یک مسئله یا مشکل، ارجاع و مطرح کردن موضوع در سازمان‌های عمومی، تشکیل و تهیه یک سیاست، قانونی و مشروعیت سیاست، توصیف و اجرای آن توصیف می‌کنند. آنها خط کلی و ارزیابی سیاست‌های اجرا شده و کسب اطلاعات از بازتاب عملیات‌های اجرا شده را تعریف کرده‌اند (Aslipour, 2013). متخصصان دیگر هر کدام مراحل مختلفی را برای سیاست‌گذاری از

منظر فرآیند اعلام کرده‌اند. فهم و بیان مسئله یا مشکل، تعیین دستور کار، تحلیل، انتخاب گزینه و انتخاب گزینه‌ها، سیاست‌گذاری، اجرای سیاست و کاربرد، ارزیابی سیاست و خاتمه مراحل مراحل سیاست‌گذاری است (Ashgarof, Hamidizadeh, Danaei Fard, 2021). مدل فرآیند سیاست‌گذاری اندرسون دارای پنج مرحله است: شناسایی مسئله و تهیه دستور کار، تدوین راه حل، پذیرش راه حل، اجرای سیاست و ارزیابی. کواد همچنین پنج مرحله برای فرایند سیاست‌گذاری را ذکر می‌کند: تدوین مسئله، یافتن راه حل، پیش بینی محیط آینده، مدل‌سازی اثر راه‌حل‌ها و ارزیابی راه‌حل‌ها هاوالت و رامش^۱ پنج مرحله "سفارش"، "سیاست‌گذاری"، "تصمیم‌گیری"، "اجرای" و "ارزیابی" را مراحل مراحل تصمیم‌گیری و "سفارش"، "خط-تشکیل". "خط‌مشی" و "تصمیم‌گیری" به عنوان مراحل تدوین سیاست پیش از اجرای برجام شناخته می‌شوند (Wolton, 2019).

جدول شماره ۱: مراحل خط مشی‌گذاری (Aslipour, 2013)

نام صاحب نظر / مرجع	گام‌ها یا مراحل فرآیند خط مشی‌گذاری عمومی
هاوالت و رامش	دستور کارگذاری- شکل‌گیری خط مشی-تصمیم‌گیری-اجرا-ارزیابی خط مشی
اندرسون	تشخیص مسأله-تهیه دستور کار-تنظیم راه حل‌ها-پذیرش راه حل‌ها-اجرا و ارزیابی راه حل‌ها
کواد	تنظیم مسأله-تنظیم راه حل‌ها-پیش‌بینی محیط آینده-مدل‌سازی اثرات-ارزیابی راه حل‌ها
الوانی، شریف زاده	درک و بیان مسأله یا مشکل-ارجاع و طرح مسأله در سازمان‌های عمومی-شکل‌گیری و تهیه و تدوین خط مشی، قانونی کردن و مشروعیت بخشیدن به خط مشی-ابلاغ و اجرای خط مشی عمومی و ارزیابی خط مشی اجرا شده
قلی پور	مسأله‌یابی، دستور کارگذاری، تجزیه تحلیل و گزینه‌سازی، انتخاب گزینه-طراحی سیاست-اجرا و به‌کارگیری-ارزیابی و خاتمه خط مشی

در این بخش به جدیدترین پژوهش‌های انجام گرفته در حوزه سیاست‌گذاری‌های اشتغال پرداخته می‌شود. همان‌طور که پیش‌تر نیز ذکر شد، تعداد پژوهش‌های انجام گرفته در این حوزه محدود می‌باشد. با این حال سعی شده است تمام پژوهش‌های انجام گرفته در چند سال اخیر به صورت خلاصه بیان شوند.

¹. Hawlett & Ramesh

قلیایی و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی به "خطمشی‌گذاری توسعه مهارت‌های حرفه‌ای برای ایجاد اشتغال پایدار روستایی با رویکرد اقتصاد مقاومتی" پرداخته‌اند. جامعه آماری شامل ۱۸ نفر از کارکنان با تجربه بالا، مدیران میانی و مدیران عالی است که بر اساس روش سرشماری در فنی و حرفه‌ای (بخش روستایی)، وزارت کشاورزی و وزارت اقتصاد و دارایی مشغول به کار هستند، می‌باشد. یافته‌های بخش کیفی تحقیق، این شاخص‌ها را موثر بر اشتغال پایدار روستایی معرفی نمود: توسعه فردی، نظام اجتماعی، حکومت، زیر ساخت، نظام اقتصادی و منابع. در ادامه، زیرمعیارهای مربوط به هر یک از ۶ معیار اصلی نیز استخراج گردید. خروجی‌های ANP فازی نشان می‌دهد شاخص‌های: توسعه فردی، نظام اجتماعی، حکومت، زیر ساخت، نظام اقتصادی و منابع؛ به ترتیب بیشترین تاثیر را در ایجاد اشتغال پایدار روستایی با رویکرد اقتصاد مقاومتی دارند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که مولفه‌های تاثیرگذار در ایجاد اشتغال پایدار روستایی با رویکرد اقتصاد مقاومتی به ترتیب عبارتند از نظام اجتماعی، نظام اقتصادی، حکومت، زیرساخت و منابع.

عینعلی و همکاران (۲۰۲۲)، در پژوهش خود به "طراحی مدل خطمشی‌گذاری اشتغال جوانان در بخش دولتی" پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد، در شرایط فعلی کشور ما که با نرخ بالای بیکاری جوانان و شرایط اقتصادی دشوار مواجه است، استخدام در بخش دولتی با استقبال بیشتر جوانان همراه شده و حساسیت موضوع دو چندان گردیده است. بنابراین، خطمشی‌گذاری نظام جذب و استخدام جوانان در بخش دولتی از اهمیت و حساسیت خاصی برخوردار است و نیازمند مطالعات گسترده و تدوین مدل‌های مناسب و اثربخش است. پژوهشگران در راستا هدف پژوهش، از طریق روش کیفی داده بنیاد، با بکارگیری روش نمونه‌گیری نظری و با انجام مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با صاحب نظران سعی در رسیدن به الگوی خطمشی‌گذاری اشتغال جوانان دست یابند.

پهلوانی و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود به بررسی اثر سرمایه‌گذاری بخش تعاونی بر اشتغال در راستای سیاست‌های کلی اشتغال پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد؛ میزان دستمزد پرداختی در بخش تعاونی بیشترین میزان اثرگذاری مستقیم بر اشتغال را داراست. همچنین سرمایه‌گذاری با میزان اشتغال رابطه معنادار مثبتی دارد.

خلیلی (۲۰۱۷) در پژوهش خود به بررسی عوامل موثر بر اشتغال نیروی کار با استفاده از روش خودتوضیح طی دوره ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۴ پرداخت. نتایج نشان می‌دهد در کوتاه‌مدت سه عامل افزایش موجودی سرمایه و سرمایه گذاری، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و باز بودن تجاری، اثر مثبت و معناداری بر اشتغال دارد.

سبحانی (۲۰۱۷)، در رساله خود به بررسی سیاست‌های تسهیل و ترویج اشتغال جوانان در ایران می‌پردازد. او عواملی چون نداشتن نظام اطلاعات بازار کار دقیق و کارآمد، رشد بیش از حد بخش غیرمولد اقتصاد، غلبه سیاست‌های منفعل بازار کار، غیرقابل سنجش بودن اهداف طرح‌ها و برنامه‌ها و ارائه داده‌های متناقض از بازار کار، وجود فساد اداری و مدیریتی، نبود نهاد مشخص جهت ارزیابی سیاست‌های بازار کار، عدم کارایی نظام آموزشی کشور، پایین بودن سرمایه‌گذاری در بخش تولید کشور و ... را بخشی از دلایل عدم موفقیت و ناکارآمدی سیاست‌های تسهیل و ترویج اشتغال جوانان مطرح کرده است. سرانجام، با توجه به شرایط کشور اتخاذ الگوی «تغییر جهت» را بهترین راهبرد شناخته است. در این راهبرد لازم است در فعالیت‌ها تغییر جهت داد و با توجه به نقاط ضعف موجود با محافظه‌کاری شرایط را برای دسترسی به فرصت‌ها فراهم نمود. تعیین متولی مستقل و صاحب نفوذ به‌جای مرکز آمار ایران جهت نظارت، پایش و ارزیابی سیاست‌های بازار کار و گردآوری داده‌ها و اطلاعات؛ تغییر منابع مالی موردنیاز بازار کار از بودجه دولتی به سایر منابع از جمله بخش خصوصی یا بورس؛ تغییر شیوه هدایت تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان از رشته‌های نظری به رشته‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی از راهکارهای عملی در این راهبرد هستند.

لی و ادوانو^۱ (۲۰۲۳) در پژوهش خود به بررسی سیاست‌های اشتغال والدین و احساس عاطفی - اجتماعی نوجوانان در بریتانیا پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که برنامه‌های رفاه در کار، اشتغال مادران تنها و بدون حمایت را افزایش داده اما نوع تاثیرگذاری آن بر رشد اجتماعی - عاطفی نوجوانان نامشخص است. همچنین نتایج پژوهش نشان می‌دهد که میزان زمان صرف‌شده مادر با فرزند کاهش پیدا می‌کند و از طرف دیگر سلامت مادر نیز ممکن به خطر بیافتد.

¹. Li & Avendano

ژانگ و همکاران^۱ (۲۰۲۲) در پژوهش خود به بررسی تاثیر سیاست‌های مالیاتی بر اشتغال چین پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان می‌دهد که سیاست‌ها و تشویق‌های مالیاتی می‌تواند بر میزان اشتغال از طریق تحریک سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت برای شرکت‌های کوچک، شرکت‌های غیردولتی و شرکت‌های با رشد بالا تاثیر مستقیم داشته باشد. همچنین نتایج پژوهش بیان می‌دارد با افزایش میزان دارایی‌ها و منابع مالی شرکت امکان اشتغال افراد ماهر بیشتر خواهد بود.

وربل و همکاران^۲ (۲۰۲۲) در پژوهش خود به بررسی "به سمت سیاست اشتغال با تاکید بر امور بازرگانی دریایی" می‌پردازد. پژوهشگر بیان می‌دارد که با توجه به بیکاری جوانان در کشور چین و از طرف دیگر میزان اشتغالی که در دریا و امور بازرگانی مربوط به آن وجود دارد، باید سیاست‌ها و راهکارهای جهت افزایش میزان انگیزه و ایجاد جذابیت در این‌گونه مشاغل کانون توجه سیاست‌گذاران باشد. محققین بیان می‌کنند بدین منظور باید با ایجاد مشوق و رفع نگرانی‌های ناشی از اشتغال در خدمات دریایی، دانشجویان و کارآموزان ناوبری را با انگیزه بیشتر در طول دوره‌های آموزشی آنها اقدام نمود. این نوع آموزش‌ها منجر به حفظ تازه‌واردان و استمرار عملیات حمل و نقل دریایی خواهد شد.

فردریکسون^۳ (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی کاهش بیکاری با استفاده از تعامل بین خط‌مشی‌های مبتنی بر بازار کار پرداخت. خط‌مشی‌های مبتنی بر بازار کار ابزار مهمی است که دولت‌های رفاه برای تأثیرگذاری بر بازار کار از آن استفاده می‌کنند. این مطالعه اثرات کلان اقتصادی انواع مختلف هزینه‌های خط‌مشی‌های مبتنی بر بازار کار بر نرخ بیکاری کل را تجزیه و تحلیل می‌کند و به ویژه اگر شواهدی از وابستگی متقابل بین سیاست‌ها وجود داشته باشد. انواع سیاست‌های مورد بررسی دقیق عبارتند از خدمات اشتغال عمومی (PES)، برنامه‌های آموزشی، ایجاد مشاغل عمومی و اشتغال یارانه‌ای که در آن خدمات اشتغال عمومی به عنوان یک عامل مهم که اثرات سایر انواع برنامه‌های بازار کار را تعدیل می‌کند، مشخص شده است. این مطالعه ۱۹ دولت رفاهی را بین سالهای ۱۹۸۵ و ۲۰۱۳

1. Zeng et al

2. Wr'obel et al

3. Fredriksson

بررسی کرد و با استفاده از مدل تصحیح خطا، اثرات کوتاه مدت و بلند مدت را تفکیک کرده است. نتایج نشان می‌دهد که خدمات اشتغال عموم، آموزش و اشتغال یارانه‌ای در کوتاه‌مدت بیکاری را کاهش می‌دهد، در حالی که خدمات اشتغال عمومی و یارانه دستمزد با در نظر گرفتن اثرات طولانی مدت با کاهش بیکاری همراه است. با این حال، مشخص شده است که خدمات اشتغال عمومی تأثیرات غیرمستقیمی بر سایر انواع سیاست‌ها دارد و افزایش هزینه‌های خدمات اشتغال عمومی برای تقویت اثرات طولانی مدت برنامه‌های آموزشی نشان داده شده است.

گارمان^۱ (۲۰۲۰) در مطالعه خود به نقش مشارکت رای دهندگان در تصویب خط‌مشی‌های حوزه اشتغال بخش دولتی پرداخت. تئوری‌های اقتصادی نشان می‌دهند که مشارکت بالای رای دهندگان لزوماً منجر به بالارفتن سطح رفاه نمی‌شود؛ اما مشارکت کم در انتخابات ممکن است کرسی‌ها را توسط گروه‌های ذینفع تسخیر کند. با استفاده از داده‌های دولت-های محلی آلمان در دوره ۱۹۹۳-۲۰۱۵، به طور تجربی رابطه بین مشارکت و نتایج خط-مشی‌ها مطالعه شده است. خط‌مشی اشتغال بخش عمومی محلی به شوک‌های کاملاً برون‌زا مشارکت در انتخابات پاسخ می‌دهد، که در آن کارمندان دولتی یک گروه مهم هستند. به طور خاص، با استفاده از انتخابات همزمان به عنوان ابزاری برای مشارکت در انتخابات، میزان مشارکت پایین در انتخابات موجب بهبود خط‌مشی‌های حوزه کارمندان دولت و بهبود منافع کارمندان دولت در سال‌های ۱۹۹۳ تا ۲۰۱۵ در آلمان شده است. بنابراین، مشارکت نقش کلیدی در حوزه تدوین خط‌مشی‌های عمومی ایفا می‌کند.

سازمان بین‌المللی کار (۲۰۲۰) در جدیدترین نشریه خود به روند اشتغال جهانی جوانان در ۲۰۲۰ اشاره کرده است و به نقش فناوری و آینده مشاغل اشاره شده است. در این مطالعه به نقش فناوری در مشاغلی که باعث پیشرفت شده است و در مشاغلی که فناوری به آن‌ها آسیب وارد کرده است. شاخص‌های بازار کار جهانی و منطقه‌ای در حوزه جوانان ارائه شده است و تجزیه و تحلیل از روند میان مدت جمعیت جوانان، نیروی کار، اشتغال و بیکاری ارائه داده است و از پیامدهای تغییر فناوری بر ماهیت اشتغال جوانان صحبت کرده

^۱. Garmann

است و به نقش کلیدی ویژگی‌های شغلی، مهارت‌ها و هم‌چنین نقش فناوری بر نابرابری‌ها در بازار کار جوانان اشاره کرده است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر، از نوع پژوهش‌های کیفی - اکتشافی، کاربردی و استقرایی با رویکرد داده‌بنیاد است که به دنبال پاسخ به سوال اصلی پژوهش است. نظریه داده‌بنیاد یکی از راهبردهای پژوهش محسوب می‌شود که از طریق آن نظریه بر مبنای مفاهیم اصلی حاصل از داده‌ها شکل می‌گیرد. یعنی روند شکل‌گیری نظریه در این راهبرد حرکت از جز به کل است (Whiteley & Winyard, 2018). این‌گونه خلق نظریه «قفسه‌ای و کتابخانه‌ای» نیست یعنی در واقع روشی اسنادی محسوب نمی‌شود بلکه بر اساس داده‌های مشارکت‌کنندگان که فرآیندی را تجربه کرده و یا از آن آگاهی دارند، ایجاد می‌شود (Creswell, 2018: 38) سه طرح اصلی برای نظریه داده بنیاد ارائه شده است؛ طرح نظام‌مند، طرح ظهور یابنده و طرح ساختارگرا. در پژوهش حاضر، طرح نظام مند به کار رفته است و به همین دلیل فقط به توضیح این روش اکتفاء می‌شود.

طرح نظام‌مند^۱: اشتراوس و کوربین^۲ در سال ۱۹۹۰ شاکله کلی این طرح را ارائه کردند و در سال ۱۹۹۸ به بیان تفصیلی و عملی آن پرداختند. بر اساس این طرح، برای تحلیل داده‌های کیفی گردآوری شده لازم است تا سه مرحله «کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی^۳» سپری شوند تا در نهایت، پارادایمی منطقی^۴ یا تصویری عینی از نظریه خلق شده ارائه گردد. شکل ۲ نشان‌دهنده روابط میان مقوله‌های نظریه، با عنوان «پارادایم کدگذاری^۵» در قالب مدل علی ترسیم می‌گردد.

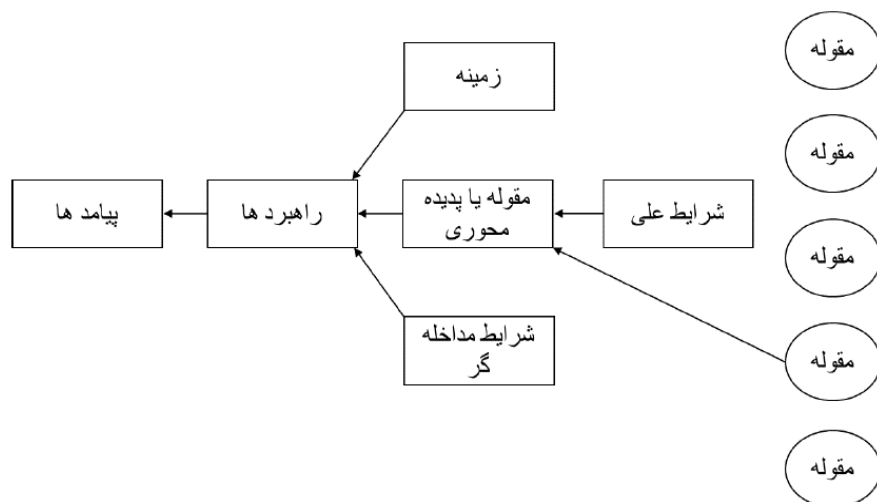
1. The Systematic Design

2. Strauss & Corbin

3. Open, Axial, & Selective Coding

4. Logical Paradigm

5. Coding Paradigm

شکل شماره ۲: مدل پارادایمیک رهیافت سیستماتیک کد گذاری (Creswell, 2018: 65)

پژوهشگر به اتکای روابط درونی مقوله‌ها، مستخرج از مدل کدگذاری محوری، نظریه پژوهشی خود را به رشته تحریر در می‌آورد. این نظریه، بیانی از فرآیند پژوهش، نحوه یکپارچه‌سازی مقوله‌ها و پالایش آنهاست. در واقع، کدگذاری انتخابی، سیر داستان پژوهش نگارش می‌شود. طرح نظام‌مند را می‌توان با ارائه مجموعه‌ای از گزاره‌های حکمی (قضایا)، که بر پایه کدگذاری محوری، بیانگر روابط درونی مقوله‌ها هستند، به پایان برد (Creswell, 2018: 47).

نمونه‌گیری این پژوهش، نظری است. در نمونه‌گیری نظری، از رویدادها و نه لزوماً افراد نمونه‌گیری می‌شود و هدف از مراجعه به افراد برای مصاحبه، کاوش رویدادها است. رویدادهایی که مبین مقولات گوناگون مرتبط با پدیده مورد بررسی پژوهش هستند (Creswell, 2018: 92). در این پژوهش در مجموع ۱۴ مصاحبه نیمه‌ساختار یافته تخصصی با خبرگان صورت گرفته است. جدول ۲، اطلاعات جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۲: اطلاعات جمعیت شناختی جامعه آماری

ردیف	سمت	رشته تحصیلی	تحصیلات	کد مصاحبه شونده	حوزه فعالیت	
					اجرایی	دانشگاهی
۱	استاندار فارس	مدیریت	دکترا	A	.	.
۲	معاون قضایی دادگستری کل استان	حقوق	دکترا	B	.	.
۳	کارشناس استانداری فارس	حسابداری	کارشناسی ارشد	C	.	.
۴	معاون پیشگیری از وقوع جرم دادگستری	حقوق	دکترا	D	.	.
۵	معاون استاندار فارس	اقتصاد	دانشجوی دکترا	E	.	.
۶	معاون قضایی دادگستری کل استان فارس	حقوق	دکترا	F	.	.
۷	رییس بیمارستان	مدیریت	کارشناسی ارشد	G	.	.
۸	نماینده مجلس	حقوق	کارشناسی ارشد	H	.	.
۹	نماینده مجلس	مهندسی	دکترا	I	.	.
۱۰	معاون پژوهش اداره دارایی	حسابداری	دکترا	J	.	.
۱۱	نماینده مجلس	مدیریت	دکترا	K	.	.
۱۲	نماینده مجلس	مهندسی	کارشناسی ارشد	L	.	.
۱۳	استاد دانشگاه	مدیریت	دکتري	M	.	.
۱۴	استاد دانشگاه	علوم سیاسی	دکتري	N	.	.

یافته‌های پژوهش

در این بخش، یافته‌های پژوهش در قالب مراحل کدگذاری داده‌بنیاد در سه مرحله؛ کدگذاری اولیه، کدگذاری محوری و کدگذاری محوری آورده شده است.

کدگذاری اولیه^۱

در پژوهش کیفی، کد اولیه معمولاً کلمه یا عبارتی کوتاه است که به شکلی نمادین حاکی از ویژگی‌های برجسته و فشرده، در برگیرنده ذات یک چیز و یاد آور بخشی از یافته‌های مشاهده شده است. این یافته‌ها می‌تواند به شکل متن، صوت، فیلم یا عکس می‌باشد (Garmann, 2020) جدول ۴ در حقیقت ابتدا از ۵۸۱ کد اولیه از واحدهای معنایی حاصل از مصاحبه‌ها تشکیل شده است. کدها بارها و بارها مورد تغییر و تعدیل و یا حتی تغییر نام

^۱ Initial coding

قرار گرفته‌اند تا در نهایت اطلاعاتی غنی از بین مصاحبه‌ها استخراج گردد و بتواند با توجه به نظر اشتراوس و کوربین دسته‌ها یا مقولات را به اشباع نظری برسانند. (در جدول ۲، بخشی از مصاحبه‌های چند خبره به عنوان نمونه آورده شده است).

جدول شماره ۲: کدگذاری اولیه (نمونه‌ای از مصاحبه‌های صورت گرفته)

A: مصاحبه با خبره شماره ۱	
نشانیگر	متن مصاحبه (نکات کلیدی)
PA1	افزایش تولید باعث کاهش قیمت کالاها و خدمات برای مصرف‌کنندگان می‌شود و در نتیجه سطح رفاه افزایش می‌یابد
PA2	اجزاء تشکیل‌دهنده خط‌مشی‌گذاری برای اشتغال شامل تولیدکننده می‌باشد
PA3	اجزاء تشکیل‌دهنده خط‌مشی‌گذاری برای اشتغال شامل مصرف‌کننده می‌باشد
PA4	مولفه‌های اثرگذار بر خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای در حوزه اشتغال که مهم‌ترین مولفه سیستم اقتصادی جامعه مربوطه می‌باشد.
B: مصاحبه با خبره شماره ۲	
PB1	با توجه به نقش زنان در پیشرفت اجتماعی و توسعه اقتصادی به عنوان نیمی از جمعیت باید تسهیلات لازم برای اشتغال آنها از سوی دستگاه‌های اجرایی فراهم آید و برنامه‌ریزی‌های مناسب حسب اولویت صورت گیرد
PB2	قوانین و امکانات فوق‌العاده‌ای نیز برای اشتغال زنان تا سرحد رفع نیاز در ردیف های الف و ب مشاغل در نظر گرفته شود
PB3	زنان مانند مردان قادر باشند بدون تبعیض شغل مطلوب خود را بدست بیاورند.
PB4	تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قراردادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کار هستند
C: مصاحبه با خبره شماره ۳	
PC1	دولتها با تجزیه و تحلیل و اطلاعات مربوطه وضعیت اشتغال کشور را بررسی نمایند و سیاست‌هایی اتخاذ نمایند
PC2	از مولفه‌های اثرگذار بر خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای در حوزه اشتغال می‌توان به عوامل زیر ساختی اشاره نمود.
PC3	از مولفه‌های اثرگذار بر خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای در حوزه اشتغال می‌توان به اعطاء مناسب تسهیلات اشاره نمود.
PC4	از مولفه‌های اثرگذار بر خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای در حوزه اشتغال می‌توان به عوامل بهره‌گیری درست از نیروی کار اشاره نمود.

با توجه به نتایج جدول ۲ محقق تعداد ۱۴ مقوله اصلی را از دل کدهای اولیه در طی یک فرایند نظامند از تطبیق شباهت‌ها و تفاوت‌های معنایی و تطبیق مستمر برای دستیابی به

اشباع نظری آن‌ها و همچنین در نظرگیری ادبیات نظری و نظر خبرگان در قالب یک فرایند تئلیث ایجاد نمود که اکنون در گام بعد کدگذاری شالوده تشکیل چارچوب تئوریک محقق خواهد بود.

کدگذاری محوری

در این مرحله، نظریه‌پرداز داده‌بنیاد یک مقوله مرحله کدگذاری باز را انتخاب کرده و آن را در مرکز فرآیندی که در حال بررسی آن است (به‌عنوان «پدیده‌مركزی») قرار می‌دهد و سپس، دیگر مقوله‌ها را به آن ربط می‌دهد. این مقوله‌های دیگر عبارت‌اند از: با توجه به نظر کرسول در سال ۲۰۱۲ این الگو شامل ۶ تم و ۶ کد محوری است که مقولات بجای آن‌ها برای دستیابی به یک چارچوب تئوریک در آن قرار می‌گیرند این ۶ تم و ۶ کد محوری برآمده از تحلیل محتوای پژوهشگر شامل این اطلاعات است (در جدول ۳ به عنوان نمونه فقط یک عامل آورده شده است).

شرایط علی: مقوله‌هایی مربوط به شرایطی که بر مقوله محوری اصلی تأثیر می‌گذارند؛

زمینه: شرایط خاصی که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند؛

مفهوم اصلی: یک صورت ذهنی از پدیده‌ای که اساس فرآیند است؛

شرایط مداخله‌گر: شرایط زمینه‌ای عمومی که بر راهبردهای تأثیر می‌گذارند؛

راهبردها: کنش‌ها یا برهم‌کنش‌های خاصی که از پدیده محوری منتج می‌شود

پیامدها: خروجی‌های حاصل از استخدام راهبردها.

جدول ۳، کدگذاری مقوله علی را نشان می‌دهد (به دلیل محدودیت در مقاله، از آوردن هر ۶ تم، خودداری شد).

جدول شماره ۳: کدگذاری محوری شرایط علی

ردیف	مقوله اصلی	مقوله فرعی	گزاره‌های منطقی (کداولیه)
۱	عوامل	سیاست کلی اشتغال	سیاست‌های حمایتی از تولیدکننده
۲	علی		سیاست احترام به مصرف‌کننده
۳			اتخاذ سیاست اشتغال کشور
۴			سیاست های مالی و پولی
۵			تبیین الگو سیاستی در حوزه اشتغال
۶			سیاست‌گذاری های آموزشی جهت تربیت نیروی کار ماهر
۷			عدم انسجام در حوزه سیاست‌گذاری

اتخاذ سیاست صحیح عبور از بحران احتمالی		۸
اتخاذ سیاست های نامتناسب با بازار		۹
تیین سیاست های آموزشی جهت تربیت نیروی کار ماهر		۱۰
سیاست‌گذاری مناسب با هدف رشد بخش خصوصی		۱۱
شفافیت اطلاعات	شفاف سازی اطلاعات	۱
عدم شفافیت اطلاعات		۲
شفاف و روشن بودن خطی مش اشتغال		۳
استفاده از ظرفیت‌های فناورانه برای ارائه اطلاعات شفاف		۴
قوانین شفاف و مشخص		۵
بهبود انتشار اطلاعات		۶
روشن بودن آرمان ها و اهداف خط مشی گذاری اشتغال		۷
تأمین امکانات مساوی و متناسب برای اشتغال		۱
رفع تبعیض جنسیتی شغلی		۲
انتخاب آزادانه شغل		۳
ایجاد فرصت برابر شغلی	برابری شغلی	۴
انتخاب بدون تبعیض شغل		۵
رعایت آزادی انتخاب شغل		۶
عدم اجبار افراد به کاری معین		۷
نقش رسانه در معرفی رشته‌های کاربردی متناسب با نیاز جامعه	اهمیت نقش رسانه در اشتغال	۱
نقش رسانه در خط مش اشتغال		۲
جایگاه رسانه در توسعه اشتغال		۳
شناسایی نیازهای تخصصی بازار	شناسایی نیاز بازار	۱
عدم تشخیص نیاز اشتغال		۲
تشکیل مراکز تحقیقاتی در حوزه اشتغال	تحقیق و تحفص	۱
سازمان‌های پژوهشی در حوزه اشتغال		۲
تحقیق و توسعه و تولید دانش		۳

کد گذاری انتخابی

کدگذاری انتخابی، یافته‌های مراحل کدگذاری قبلی را گرفته، مقوله محوری را انتخاب می‌کند، به شکلی نظام‌مند آن را به دیگر مقوله‌ها ربط می‌دهد، آن روابط را اثبات می‌کند، و مقوله‌هایی را که به بهبود و توسعه بیشتری نیاز دارند تکمیل می‌کند. در این حالت توجه به روابط میان مقوله‌ها بر مبنای مشخصه‌ها و ابعادشان است. اولین گام در کدگذاری انتخابی تشریح خط اصلی داستان است. گام دوم ربط دادن مقوله‌های تکمیلی حول مقوله محوری

با استفاده از یک مدل است. در مرحله بعد هر یک از مقوله‌ها می‌باید به ابعادشان مرتبط شوند. گام چهارم به تائید رساندن آن روابط با استفاده از داده‌هاست. آخرین مرحله تکمیل مقوله‌هایی است که نیاز به اصلاح و یا بسط و گسترش دارند. در نهایت نظریه زمینه‌بنیان ممکن است با گزاره‌ها یا قضایایی پایان یابد که روابط بین مقوله‌ها را در الگوی کدگذاری محوری روشن می‌کنند (Garmann, 2020).

شرایط علی

شرایط علی عبارت است از حوادث، وقایع یا رویدادهایی که به وقوع یا گسترش پدیده-ای می‌انجامند (همان منبع).

جدول شماره ۴: کدگذاری انتخابی شرایط علی

ردیف	مقوله اصلی	مقوله فرعی	
۱	سازمانی	سیاست کلی اشتغال	
۲		شفاف سازی اطلاعات	
۳		برابری شغلی	
۴	عوامل علی	اهمیت نقش رسانه در اشتغال	
۵		شناسایی نیاز بازار	
۶		فراسازمانی	تحقیق و تحفص
۷			نهادهای سیاست‌گذار
۸			نهادهای نظارتی
۹		مجربان	

بر اساس تحلیل صورت گرفته، ۲ مقوله «سازمانی» و «فراسازمانی» به عنوان عوامل موجهه شناسایی شدند.

عوامل سازمانی: این مقوله اصلی دارای دارای چهار مقوله فرعی؛ سیاست کلی اشتغال، شفاف‌سازی اطلاعات، برابری اشتغال، اهمیت نقش رسانه در اشتغال و شناسایی بازار از جمله مفاهیم تبیین‌کننده عوامل سازمانی است.

در مورد «سیاست‌های کلی اشتغال»، عوامل و مفاهیم‌های متعددی از جمله؛ سیاست‌های حمایتی از تولیدکننده، سیاست احترام به مصرف‌کننده، اتخاذ سیاست اشتغال کشور، سیاست‌های مالی و پولی، تبیین الگو سیاستی در حوزه اشتغال، سیاست‌گذاری‌های آموزشی جهت تربیت نیروی کار ماهر، عدم انسجام در حوزه سیاست‌گذاری، اتخاذ سیاست صحیح

عبور از بحران احتمالی، اتخاذ سیاست‌های نامتناسب با بازار، تیین سیاست‌های آموزشی جهت تربیت نیروی کار ماهر و سیاست‌گذاری مناسب با هدف رشد بخش خصوصی را می‌توان به عنوان مفاهیم برگرفته شده از کدگذاری استنباط کرد. وجود نزدیک به دو میلیون نفر اتباع خارجی شاغل که با وجود بهره‌مندی از امکانات کشور، نقشی در تامین هزینه‌های آن ندارند. این موضوع در کنار سایر عوامل مطرح شده، لزوم بررسی سیاست‌های کلی اشتغال را دو چندان می‌کند.

مقوله فرعی بعدی قابل اهمیت «شفاف‌سازی اطلاعات» است. این مقوله نیز خود شامل مفاهیم اساسی از جمله؛ افزایش دقت و جامعیت در اطلاعات، سهولت در رصد ورودی و خروجی‌های بازار کار، شفاف و روشن بودن خط‌مشی اشتغال، استفاده از ظرفیت‌های فناورانه برای ارائه اطلاعات شفاف، قوانین شفاف و مشخص و بهبود انتشار اطلاعات و روشن بودن آرمان‌ها و اهداف خط‌مشی‌گذاری اشتغال می‌باشد. تعدد و پراکندگی مراکز تولید و انتشار اطلاعات بازار کار باعث عدم جامعیت شاخص‌ها و آمارهای منتشره برای پاسخگویی به نیاز مدیران و مجریان برنامه‌ریز بازار کار شده و از طرف دیگر عواملی مانند مخدوش بودن برخی از آمارها و شاخص‌های منتشره بازار کار تشدید کننده عدم شفافیت در برنامه‌ریزی و خط‌مشی‌گذاری اشتغال گردیده است.

مقوله فرعی «برابری اشتغال» شامل مفاهیم فرعی‌تر دیگر همچون؛ تأمین امکانات مساوی و متناسب برای اشتغال، رفع تبعیض جنسیتی شغلی، انتخاب آزادانه شغل، ایجاد فرصت برابر شغلی، انتخاب بدون تبعیض شغل، رعایت آزادی انتخاب شغل و عدم اجبار افراد به کاری معین می‌باشد. عدم پوشش حمایت از بیکاران و و همچنین جلوگیری از سقوط بیکاران در ورطه فقر مفهوم برابری اشتغال را زیر سوال می‌برد. همین موضوع منجر به افزایش انگیزه در مهاجرت بین بیکاران از مناطق کمتر برخوردار به مناطق برخوردار می‌شود. همچنین که نرخ بالای بیکاری زنان و عدم مشارکت آنان اهمیت این موضوع را دو چندان می‌کند. مقوله قابل اهمیت بعدی در این قسمت «اهمیت نقش رسانه در اشتغال» می‌باشد. این مقوله خود از چند زیرمقوله فرعی تشکیل شده است؛ نقش رسانه در معرفی رشته‌های کاربردی متناسب با نیاز جامعه، نقش رسانه در خط‌مشی اشتغال، جایگاه رسانه در توسعه اشتغال. بر هیچ کسی پوشیده نیست که رسانه‌ها نقش کلیدی در جا انداختن

مفاهیم جهت برقراری جریان‌ها اعم از فکری، عملیاتی چون جریان‌های اقتصادی دانش پایه و تشویق به راه‌اندازی شرکت‌های دانش‌بنیان و تشویق به تحقیق و توسعه‌های دانش‌بنیان ایفا می‌کند. رسانه‌ها به واقع می‌توانند برای کمک به تحقق شعار حمایت از تولید دانش‌بنیان که بخش اصلی شعار سال است، مؤثر باشند. تولید دانش‌بنیان عملاً می‌توان گفت که مهمترین پیشران جریان توسعه علمی در کشور به شمار می‌رود. «شناسایی نیاز بازار» آخرین مقوله اصلی عوامل سازمانی است که خود در برگیرنده مفاهیم فرعی؛ شناسایی نیازهای تخصصی بازار و تشخیص نیاز اشتغال می‌باشد. عدم توجه به کسب-وکارهای غیر دانش‌محور و همچنین در کنار آن عدم تطابق نیاز جامعه با پذیرش دانشجو می‌تواند سیاست‌گذاری اشتغال را تحت تاثیر قرار داده است.

عوامل فراسازمانی: این مقوله اصلی نیز شامل چهار مقوله فرعی دیگر می‌باشد؛ تحقیق و تفحص، نهادهای سیاست‌گذار، نهادهای نظارتی و مجریان می‌باشد.

عامل «تحقیق و تفحص» خود از مفاهیم دیگر تشکیل شده است؛ سازمان‌های پژوهشی در حوزه اشتغال و تحقیق و توسعه و تولید دانش. متأسفانه در کشور شناسایی مشاغل جدید به صورت هدفمند اتفاق نمی‌افتد و همین موضوع بیشترین میزان آسیب را به بخش سیاست‌گذاری اشتغال و بازار کار زده است. لزوم راه‌اندازی سازمان‌های پژوهشی و تحقیق و توسعه و راه‌اندازی پنجره کسب‌وکار خود می‌تواند کمک کننده باشد. «نهادهای سیاست‌گذار»، «مجریان» و «نهادهای نظارتی» از جمله مقوله‌های فرعی دیگری است که اهمیت زیادی دارد. در حوزه سیاست‌گذاری اشتغال و بازار کار سازمان‌های رسمی و غیررسمی متعددی دخیل هستند که متأسفانه عدم هماهنگی میان آنها باعث شده است که خط-مشی‌های ارائه شده در حوزه سیاست‌گذاری اشتغال کارایی چندانی نداشته باشد.

عدم مسئولیت‌پذیری سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان در بیشتر عرصه‌های سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری، از جمله در عرصه سیاست‌های بازار کار و اشتغال، باعث خلق و ابداع طرح-های آبی، هیجان‌زده و بدون پشتوانه تحقیقاتی و علمی شده است و در صورت عدم کارایی و رفع نشدن مشکل (که در بیشتر مواقع از همان ابتدا می‌توان پیش‌بینی لازم را کرد) امکان پیگیری و پاسخگویی وجود ندارد و در این بین فرصت‌ها و سرمایه‌های اقتصادی و انسانی جامعه از بین رفته است.

چیرگی ویژه‌خوران و دلالان اقتصادی، غلبه بخش واسطه‌گری بر اقتصاد کشور و وجود چرخه‌های معیوب و دوره‌های باطل سیاست‌گذاری اشتغال از دیگر موارد است. طبق یکی از اصول برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری برنامه‌ها و طرح‌ها نباید یکدیگر را خنثی کنند که باعث شود اجرای برخی از طرح‌ها و سیاست‌های اشتغال با موانعی روبه‌رو می‌شود که به نوعی برگشت به نقطه اول محسوب می‌شود.

از نمونه‌های این پدیده می‌توان به تاکید برخی از اسناد و سیاست‌های اشتغال بر تمرکز روی مشاغل و صنایع کاربر به جای صنایع و مشاغل سرمایه‌بر است؛ که به نوعی جهت حمایت از ایجاد مشاغل جدید وضع شده‌اند، اما یکی از وسیع‌ترین برنامه‌های دولت‌ها در سال‌های اخیر اعطای تسهیلات جهت اشتغال‌زایی به صورت خوداشتغالی یا بنگاه‌های کوچک و زودبازده است که آن هم با هدف ایجاد اشتغال اعطا می‌شود. اما در عمل بر اساس عقلانیت اقتصادی، فردی که با گرفتن تسهیلات شغلی را ایجاد می‌کند ترجیح می‌دهد در فعالیتی سرمایه‌گذاری کند که بتواند تسهیلات و سود آن را پس دهد و منبع درآمدی نیز برای خود ایجاد نماید. در نتیجه به مشاغلی روی می‌آورد که به نیروی کار کمتری نیاز داشته باشد. بنابراین می‌توان گفت که داشتن سیاست‌های متناسب با وضعیت کشور و هم‌چنین نظارت بر روی سیاست‌ها و مجریان می‌توند باعث حذف دور باطل در امر سیاست‌گذاری اشتغال گردد.

مقاله (پدیده) محوری

مقاله یا پدیده محوری عبارت است از حادثه، اتفاق یا واقعه‌ای که سلسله کنش/کنش متقابل به سوی آن رهنمون می‌شود تا آن را اداره کرده یا اینکه سلسله رفتارها به آن‌ها مرتبطاند (Garmann, 2020).

جدول شماره ۵: کدگذاری انتخابی شرایط پدیده محوری

ردیف	مقاله اصلی	مقاله فرعی
۱	پدیده محوری	کمیسیون کار و امور اجتماعی مجلس
۲		وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۳		موسسات فنی و حرفه‌ای

شرایط مداخله‌گر

شرایط ساختاری گسترده‌تری هستند که به پدیده تعلق داشته و بر راهبرد اثر می‌گذارند. این شرایط راهبرد را یا سهولت بخشیده و یا محدود می‌کنند و باعث تغییر در شدت اثرگذاری می‌شوند (Garmann, 2020).

جدول شماره ۶: کدگذاری انتخابی شرایط مداخله‌گر

ردیف	مقوله اصلی	مقوله فرعی
۱	شرایط مداخله‌گر	عدم استفاده از توانایی فارغ‌التحصیلان
۲		عدم بهره بردن از متخصصین
۳		نبود ثبات اقتصادی
۴		نبود انگیزه سرمایه‌گذاری
۵		عدم توجه به ظرفیت‌های کشور
۶		نبود برنامه ریزی در حوزه اشتغال
۷	فرهنگی	عدم وجود فرهنگ کارآفرینی در حوزه اشتغال
		نبود فرهنگ کارآفرینانه

بر اساس نتایج پژوهش شرایط مداخله‌گر به دو دسته از عوامل ساختاری و فرهنگی قابل تفکیک می‌باشد. عوامل ساختاری به شش مقوله فرعی دیگر قابل تفکیک و بررسی هستند، که در ذیل به بررسی هر یک از آنها می‌پردازیم.

«عدم استفاده از توانایی فارغ‌التحصیلان» و همچنین «عدم بهره‌بردن از متخصصین» از مهم‌ترین عوامل مداخله‌گر شناسایی شده در پژوهش است. یکی از الگوهای رفتار انحرافی که توسط مرتن نام‌گذاری شد مناسب‌گرایی است که به معنای بهای دادن به وسایل و راه‌های رسیدن به اهداف به جای خود اهداف است؛ درچنین وضعیتی آنچه که قابل پیش‌بینی است آنست که اهداف جای خود را به وسایل دادند. سیاست‌گذاری اشتغال در کشور ما به همین صورت است. طی دهه‌های اخیر برخی از برنامه و طرح‌های که با هدف تسهیل و ایجاد اشتغال بوده است به مرور خود تبدیل به هدف شدند و ملاک عمل دولت‌ها قرار گرفتند. یکی از بارزترین نمونه‌های این پدیده گسترش دانشگاه‌ها و افزایش ظرفیت آن‌ها با هدف ارتقای توان و کیفیت نیروی انسانی و فراهم نمودن ایجاد اشتغال برای جوانان است که پس از مدتی به هدف تبدیل شد و تلاش دولتمردان و سیاست‌گذاران در جهت توسعه و ایجاد دانشگاه‌ها و مراکز آموزش علمی باعث شد، تعداد دانشجویان و فارغ-

التحصیلانی که انتظار دارند در بدنه دولت استخدام شوند زیاد گردد. همین امر منجر به تبدیل فارغ‌التحصیلان به طلبکاران نظام و بدنه دولت جهت تامین شغل گردد. عامل فرعی دیگر «نبود ثبات اقتصادی» است. این مقوله نیز از عوامل دیگری همچون نظام تورم و عدم کنترل آن و همچنین هزینه‌های تولید نشأت گرفته است. دولت به عنوان متولی اصلی ایجاد اشتغال مسئولیت اصلی آن را بر عهده دارد. متاسفانه در کشور ما به دلیل بالا بودن نرخ تورم و همچنین هزینه‌های تولید باعث شده بسیاری از صنایع کوچک نتوانند به فعالیت خود ادامه بدهند. مقوله فرعی دیگر «نبود انگیزه سرمایه‌گذاری» در کشور است. همانطور که در عامل فرعی دیگر نیز اشاره شد، بالا بودن میزان تورم ریسک سرمایه‌گذاری را نیز بالا می‌برد. با بررسی اقتصاد کشورهای مختلف می‌توان متوجه شد که میزان تورم تاثیر مستقیم و غیرمستقیمی بر سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در کشور دارد. همین امر منجر به کاهش انگیزه کارآفرینان برای سرمایه‌گذاری در کشور شده است. «عدم توجه به ظرفیت‌های کشور» نیز از جمله عوامل مداخله‌گر تاثیرگذار در سیاست‌گذاری اشتغال می‌باشد. به منظور دستیابی به اهداف برنامه ششم توسعه، ایجاد شغل سالانه برای ۹۵۲۳۷۹ نفر نیاز است. با توجه به کمبود منابع دولت و لزوم تخصیص بهینه منابع، با توجه به ظرفیت‌های کشور می‌تواند کارساز باشد.

کشور ما در حوزه‌های مختلف دارای ظرفیت‌های بالقوه بالایی است. بخش کشاورزی، جنگلداری، ماهیگیری، و صنعت و «نبود الگوی برنامه‌ریزی اشتغال» خود به عنوان مقوله فرعی در دسته عوامل مداخله‌گر می‌باشد. برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در امور اجتماعی (از جمله اشتغال) نیاز به دانش و تجربه دارد و وضعیت اشتغال کشور نشان می‌دهد که در چند دهه اخیر سیاست‌گذاری اشتغال بیش از دانش علمی و تجربه مبتنی بر آزمایش و خطا بوده است و بسیاری از برنامه‌ها مبنای منطقی و عقلانی متقن و مشخصی نداشته‌اند. در این زمینه پیشنهاد می‌شود به جای کپی‌برداری عینی از تجارب کشورهای دیگر، از آن‌ها (مخصوصاً کشورهای در حال گذار یا کشورهای در حال توسعه که در زمینه اشتغال موفق عمل کرده‌اند) بخواهیم با بررسی وضعیت اقتصادی و بازار کار کشور در زمینه برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری به ما کمک کند. بدیهی است که تعهد به اجرای صحیح برنامه‌ها و راهبردهای پیشنهادی آن‌ها می‌تواند به دستیابی به هدف منتهی شود و گرنه سرنوشت این

تجربه نیز همانند پیشنهادهایی چون بنگاه‌های کوچک و زودبازه به نتیجه مطلوب ختم نمی‌شود. «نبود فرهنگ کارآفرینی در حوزه اشتغال» از جمله عوامل فرهنگی مداخله‌گر در سیاست‌گذاری اشتغال به شمار می‌رود. برای در نظر گرفتن این عامل مهم که متأسفانه در کشور ما به صورت محسوس دیده می‌شود لازم است به؛ تقویت فرهنگ اشتغال در جوانان، رفع مشکلات کارآفرینان، فرهنگ ترویج کارآفرینی در حوزه اشتغال، رفع مشکلات فرهنگی در حوزه اشتغال و توسعه فرهنگ کارآفرینانه مبادرت نمود.

عوامل زمینه‌ای

سلسله خصوصیات ویژه‌ای که به پدیده دلالت می‌کند و شامل خصایص پدیده نیز می‌شود، زمینه یا بستر نام دارد (Garman, 2020).

جدول شماره ۷: کدگذاری انتخابی عوامل زمینه‌ای

ردیف	مقوله اصلی	مقوله فرعی
۱	عوامل زمینه‌ای	قوانین و مقررات اشتغال
۲		اعتبارات و تسهیلات اشتغال
۳		حمایت‌های مالیاتی در اشتغال
۴		همفکری و تعامل نهادهای زیربسط
۵	عوامل زمینه‌ای نرم	حق دسترسی سریع به اطلاعات
۶		نظام آموزشی
		بسترسازی خلاقیت و نوآوری
		نقش حمایتی دولت

عوامل زمینه‌ای به دو گروه «سخت» و «نرم» قابل تفکیک می‌باشند. قوانین و مقررات اشتغال که بعضاً خود به عنوان مانعی برای ایجاد اشتغال شدند و قوانین سخت‌گیرانه‌ای که در پرداخت تسهیلات به گیرندگان وجود دارد و عدم تامین وثوق بانکی مناسب، در کنار آن افزایش زمان دریافت مجوزهای اصناف و هدایت تسهیلات بانکی در جهت تولید و سرمایه‌گذاری ایجاد اشتغال پایدار و ضرورت نظارت سازمان‌های زیربسط و تعامل و همفکری نهادهای مرتبط و در نهایت حمایت‌های مالیاتی را می‌توان نام برد. حق دسترسی سریع به اطلاعات و استفاده از ظرفیت‌های خلاقانه و نوین در توسعه اشتغال و بهبود نظام آموزشی به سمت رشته‌های اشتغال‌زا و کارآفرینانه و حمایت‌های معنوی دولت از کارآفرینان را می‌توان از جمله عوامل نرم خط‌مشی‌گذاری اشتغال دانست.

راهبرد

راهبرد همان کنش یا کنش‌های متقابلی است که برای کنترل، اداره و پاسخ به پدیده اصلی انجام می‌شود (Garmann, 2020).

جدول شماره ۸: کدگذاری انتخابی راهبرد

ردیف	مقوله اصلی	مقوله فرعی
۱	راهبرد	بهبود زیرساخت‌ها
۲		حقوق و مزایایی شغلی
۳		کاهش قیمت‌ها و هزینه‌ها
		توسعه مهارت‌های نیروی انسانی
۴	کنش بخش خصوصی و مردم نهاد	ترغیب بخش خصوصی به استخدام بانوان
۵		بهره‌گیری بخش خصوصی در توسعه اشتغال
۶		مشارکت همگانی در بخش اشتغال
۷		قیمت رقابتی تعیین‌کننده

در زمینه راهبرد خط‌مشی‌گذاری اشتغال، دو کنش «سیاست‌گذاران» و «بخش خصوصی و مردم‌نهاد» شناسایی شد. این دو کنش باید در کنار یکدیگر و به عنوان چرخ-دنده‌های خط‌مشی‌گذاری اشتغال با یکدیگر تعامل داشته باشند. این دو گروه لازم و ملزوم یکدیگرند. دولت به تنهای قادر به از بین بردن بیکاری نبوده و از طرف دیگر نیز بخش خصوصی و مردم نهاد نیز بدون حمایت و سیاست‌های حمایتی دولت قادر به ایفای نقش نمی‌باشند. در کنش «سیاست‌گذاران» لازم است دولت به عنوان متولی اصلی سیاست‌گذاری و ایجاد اشتغال به؛ بهبود زیرساخت‌ها؛ تعیین و تقویت حقوق و مزایایی شغلی، کاهش قیمت‌ها و هزینه‌ها و توسعه مهارت‌های نیروی انسانی اقدام نمایید. در کنش «بخش خصوصی و مردم نهاد» مجدد دولت نقش اساسی را ایفا می‌کند. لازم است دولت به تقویت و توسعه صندوق‌های ضمانت و سرمایه‌گذاری صنایع کوچک و تعاون و استفاده از ابزارهای نوین به عنوان تضمین تمام یا بخشی از وثایق مورد مطالبه بانک‌ها، ترغیب بخش خصوصی به استخدام بانوان، بهره‌گیری بخش خصوصی در توسعه اشتغال، مشارکت همگانی در بخش اشتغال، قیمت رقابتی تعیین‌کننده، و هدایت تسهیلات بانکی در جهت تولید و سرمایه‌گذاری اشتغال و ضرورت نظارت به عنوان ضامن اصلی اجرای برنامه‌ها.

پیامدها

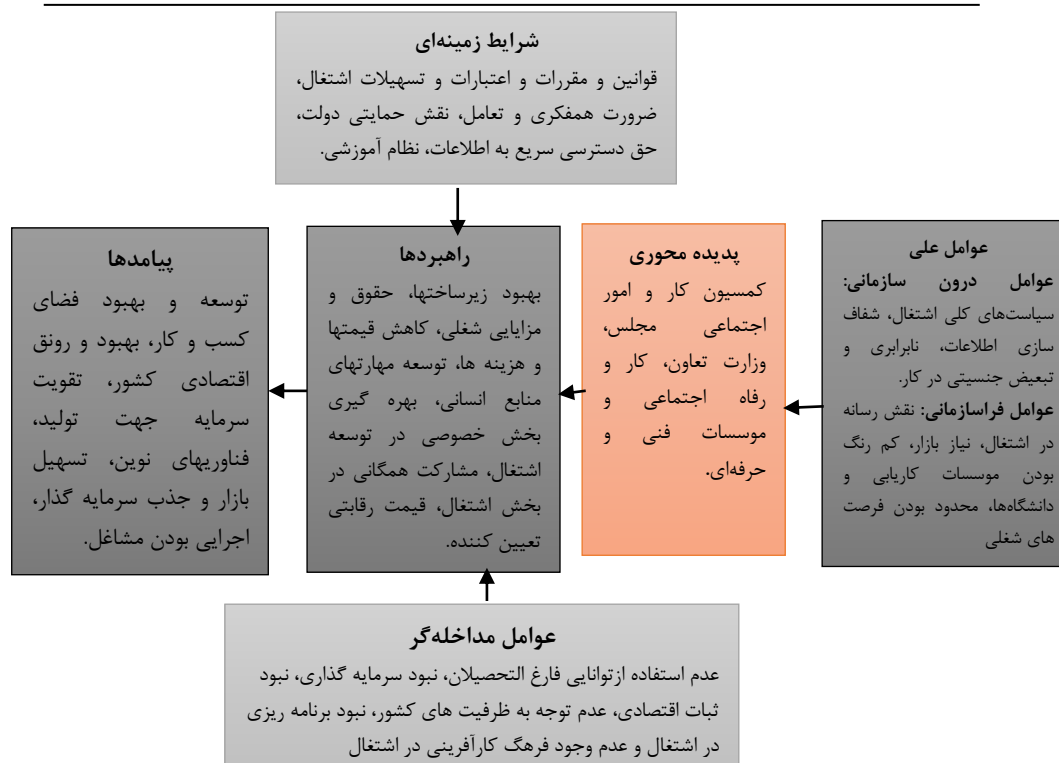
پیامدها نتایجی هستند که از راهبردها و کنشهای مربوط به مقوله محوری حاصل می‌شوند (Garmann, 2020).

جدول شماره ۹: کدگذاری انتخابی پیامدها

مقوله اصلی	مقوله فرعی	ردیف
	توسعه و بهبود فضای کسب و کار	۱
	بهبود و رونق اقتصاد کشور	۲
	تقویت سرمایه جهت تولید	۳
زیرساختی	فناوریهای نوین	۴
پیامدها	تسهیل بازار و جذب سرمایه گذار	۵
اجرائی	اجرائی بودن اشتغال	۶
	کاهش بیکاری	۷
	ایجاد و گسترش مشاغل عمومی	۸
	توسعه و اشتغال بخش تعاون	۹
اجتماعی و فرهنگی	کاهش فقر	
	جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی	

پیامدهای که از خط‌مشی‌گذاری اشتغال متصور است در سه گروه زیرساختی، اجرائی و اجتماعی - فرهنگی قابل تفکیک‌اند. توسعه اشتغال و کارآفرینی منجر به ایجاد سازمان‌ها و شرکت‌های و نظام کارآفرینی، ایجاد انواع صندوق‌های مشارکت در سرمایه‌گذاران، در کنار آن تقویت مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری و ترویج طرح‌های اشتغال در زمینه‌های مختلف که به عنوان پیامدهای «زیرساختی» می‌شود، نام برد. از طرف دیگر ایجاد مشاغل عمومی و توسعه اشتغال در بخش تعاون و همچنین اجرائی بودن مشاغل از عوامل «اجرائی» می‌باشند. کاهش فقر و آسیب‌های ناشی از فقر اقتصادی که معلول بیکاری در جامعه می‌باشد، با سیاست‌گذاری مناسب می‌توان کاهش داد.

با توجه به مراحل صورت گرفته الگوی کدگذاری حاصل از یافته‌های پژوهش در شکل ۲ آورده شده است.

شکل شماره ۲: الگوی کدگذاری (چارچوب خط‌مشی‌گذاری اشتغال با رویکرد داده بنیاد)

نتیجه گیری

کاهش نرخ بیکاری نیروی انسانی در کشورهای مختلف و از جمله در کشورهای ما از هدف عمده سیاست‌های کلان اقتصادی دولت می باشد. در این راستا بررسی توان اشتغال‌زایی بخش‌های مختلف اقتصادی و نیز برنامه‌ریزی‌های لازم همراه با اقدامات عملی در این زمینه می‌تواند موجبات کاهش شدت بحران‌های آتی ناشی از پدیده بیکاری را فراهم آورد. از جمله موضوعات مهم در حوزه اشتغال تمهیدات سیاستی، قانونی و برنامه‌ای اندیشیده شده برای آن، جهت تحقق وضعیت مطلوب نظام سیاست‌گذاری است. بی شک محتوا و چگونگی پرداختن نظام سیاست‌گذاری به این موضوع، یکی از عوامل تاثیرگذار در تعیین وضعیت و جایگاهی مطلوب برای آن به شمار می‌رود. بنظر می‌رسد؛ آسیب‌شناسی برنامه‌های اشتغال کشور اعم از طرح حمایت از کارفرمایان، بیکاران،... نشان می‌دهد که استراتژی‌های اشتغال‌زایی یا معطوف به

سطح کلان، یا در برنامه ششم بعد از انقلاب اشتغال به عنوان یکی از اولویت‌های مهم کشور تعیین و منابعی برای آن پیش‌بینی شده است. در همین راستا، پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی خط‌مشی‌گذاری حوزه اشتغال و با تکیه بر نظریه‌پردازی داده بنیاد و مدل پارادایمی اشتراوس و کوربین انجام شد و با استخراج نظریه‌ای از درون داده‌ها در قالب کدگذاری محوری قرار گرفت. در مدل مذکور، پدیده اصلی که خود متأثر از شرایط علی بوده و تاثیرگذار بر راهبردها نیز می‌باشد و از طرفی نهادهایی را شامل می‌شود که بیشترین ارتباط را با خط‌مشی-گذاری حوزه اشتغال را دارند، که عبارتند: کمیسیون کار و رفاه مجلس، وزارت کار، رفاه و تعاون و موسسات فنی و حرفه‌ای. راهبردها خود نیز تحت تاثیر شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر، پیامدهای مرتبط با پدیده مورد بررسی را شکل می‌دهند. الگوی بدست آمده بیان روایتی داستان گونه برآمده از داده‌های بیان شده تا تفسیر مجمل و گویایی از آن به دست آید. بر همین اساس با انتخاب ۱۴ خبره و متخصص به روش نمونه‌گیری نظری، مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختاریافته انجام شد و در نهایت ۱۷۰ کد اولیه، ۷۷ مفهوم و ۱۴ مقوله احصاء گردید. بر اساس مفاهیم و مقوله‌های مشخص شده، خط‌مشی‌گذاری اشتغال تحت تاثیر عوامل درون سازمانی؛ سیاست‌های کلی اشتغال، شفاف‌سازی اطلاعات، نابرابری‌های جنسیتی در اشتغال و عوامل فراسازمانی؛ نقش رسانه در اشتغال، نیاز بازار، کم بودن نقش موسسات و مراکز آموزشی در اشتغال و محدود بودن فرصت‌های شغلی، قرار گرفت و با تاثیرپذیری از شرایط علی منجر به شکل‌گیری راهبردهای سیاست‌گذاری حوزه اشتغال؛ بهبود زیرساختها، حقوق و مزایای شغلی، کاهش قیمت‌ها و هزینه‌ها، توسعه مهارت‌های منابع انسانی، بهره‌گیری بخش خصوصی در توسعه اشتغال، مشارکت همگانی در بخش اشتغال، قیمت رقابتی تعیین‌کننده شد. به علاوه این کنش‌ها در بستر عوامل زمینه‌ای؛ قوانین و مقررات و اعتبارات و تسهیلات اشتغال، ضرورت همفکری و تعامل، نقش حمایتی دولت، حق دسترسی سریع به اطلاعات، نظام آموزشی شکل می‌گیرند و همزمان عوامل مداخله‌گر؛ عدم استفاده از توانایی فارغ‌التحصیلان، نبود سرمایه‌گذاری، نبود ثبات اقتصادی، عدم توجه به ظرفیت‌های کشور، نبود برنامه ریزی در اشتغال و عدم وجود فرهنگ کارآفرینی در اشتغال، نیز بی‌تاثیر نخواهند بود. در نهایت چنین کنش و واکنش‌های پیامدهای را نیز به همراه خواهد داشت؛ توسعه و بهبود فضای کسب و کار، بهبود و رونق اقتصادی کشور، تقویت سرمایه جهت تولید، فناوری‌های نوین، تسهیل بازار و جذب سرمایه‌گذار، اجرایی بودن مشاغل.

در واقع پژوهش حاضر در تلاش بود که با رویکرد اکتشافی مدلی جامع از خط‌مشی‌گذاری اشتغال در را کشور ارائه کند. گسترش روزافزون ارتباطات افقی و فروریزی تدریجی ارتباطات سلسله مراتبی، بسترساز ظهور و بروز خط‌مشی در نظام خط‌مشی گذاری شده است. باید کاری کرد تا فاصله نهادهای درگیر در امر اشتغال کم شود و این امر مقدر نخواهد شد مگر اینکه بروکراسی‌های آزاردهنده مهار گردد. مگر اینکه در هر شهرستان کمیته‌ای نه اسمی بلکه عزمی تشکیل شود تا از رفت‌وآمدها و وقت‌گذرانی‌های بی‌حاصل مردم جلوگیری به عمل آید. حل معضل بیکاری و دوری از بروکراسی اداری باید به مرحله عمل درآید نه اینکه در حد حرف بماند. ساختار نظام اجرایی در حوزه اشتغال در دنیا معطوف به پنج حوزه «نظام متمرکز»، «تصمیم در مرکز، اجرا در استان و محل»، «طراحی سیاست‌ها و برنامه‌ها مبتنی بر ایده‌های برآمده از استان‌ها و مناطق»، «ساختار غیرمتمرکز» و درنهایت «تفویض اختیار کامل» است اما در ایران در حوزه سیاست‌گذاری‌های اشتغال صرفاً بر دو حالت نخست یعنی «نظام متمرکز» و «تصمیم در مرکز، اجرا در استان و محل» متمرکز شده‌ایم. در نظام متمرکز هم تصمیم‌گیری و هم اجرا در اختیار دولت مرکزی است و ادارات استانی و محلی در این فرآیند فقط نقش محدودی در کمک به پیاده‌سازی بر عهده‌دارند. در این ساختار بخش غیردولتی نقشی در فرآیند تصمیم‌گیری و اجرا ایفا نمی‌کند و فقط از خدمات نهایی احتمالی بهره‌برداری دارد. در ساختار موجود سیاست‌گذاری اشتغال در کشور، اصولاً ارتباطی بین حکمرانی و جامعه هدف وجود ندارد، بر ضرورت ورود NGOها (سازمان‌های مردم‌نهاد) و موضوع اشتغال اشاره کرد. در ساختار نظام متمرکز نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم که نهادهای مردم‌نهاد در عرصه اشتغال وارد شوند. وقتی نظام حکمرانی و اجرایی کشور به‌صورت «نظام متمرکز» باشد، قطعاً اولین موضوعی که مطرح می‌شود، بحث تخصیص منابع و بودجه است، به‌عبارت‌دیگر، نظام متمرکز در ساختار اجرایی کشورها، یک نظام بودجه محور است اما نکته‌ای که باید مدنظر قرار گیرد، این است که برنامه‌های عملیاتی از دل ساختارهای متمرکز استخراج نمی‌شوند. امروزه فناوری اطلاعات به‌سرعت در حال رشد و گسترش است که نه تنها باعث از دست رفتن مشاغل نمی‌شود بلکه مشاغل متعددی را در همه بخش‌های صنعتی، کشاورزی و خدماتی ایجاد می‌کند. فناوری ماهیت و نوع کار را تغییر می‌دهد و باعث جابه‌جایی مشاغل می‌شود. فناوری جوامع و سازمان‌ها را نیز تحت تأثیر خود قرار داده است و تأثیر آن به حدی است که بر سایر مشاغل به‌گونه‌ای سایه افکننده است که آگاهی عمومی را در جهت استفاده از این فناوری بر همگان

ضروری نموده است. دولت‌ها از نهادهای متعددی تشکیل شده‌اند. فناوری اطلاعات موجب ارتقاء سطح خدمات نهادهای مجزا در یک موضوع خاص می‌شود. پیشرفت در شکل‌گیری پایگاه داده‌ها، موجب گردیده تا دولت‌ها با جمع‌آوری داده‌های مختلف از نهادهای مختلف بتوانند به برنامه‌ریزی بهتر و نیز مقابله با مسائل اشتغال بپردازند. کاهش محدودیت‌های ساختارهای سنتی و تقسیمات آن و ایجاد سازمان‌های شبکه‌ای و مجازی همه این موارد می‌تواند در سایه به‌کارگیری فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی برای حل معضل اشتغال کشور به کار گرفته شود. فناوری اطلاعات با تسهیل ارتباط بین نهادهای مختلف درگیر در امر اشتغال به گستردگی حیطة نظارت کمک نموده و موجب تسهیل نظارت می‌گردد. حتی به کمک فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی می‌توان تعداد نهادهای درگیر در برای حل مسئله را در یک مکان خاص گرد هم آورد تا بتوان تصمیم‌گیری‌های درستی انجام داد.

با استفاده از نتایج پژوهش، پیشنهادات لازم و همچنین اقدامات متناسب با پیشنهادات مطرح می‌شود؛

- تقویت مدیریت و سیاست‌گذاری بازار کار؛ تقویت جایگاه اشتغال و کارآفرینی در تشکیلات دستگاه‌های اجرایی، اجرای اسناد توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان‌ها
- بهبود نظام اطلاعات بازار کار؛ اطراحی و استقرار نظام آمار و اطلاعات بازار کار و ساماندهی کاربایی‌های داخلی و خارجی.
- حمایت مالی از طرح‌های اقتصادی بخش خصوصی و تعاونی؛ تقویت و توسعه صندوق‌های ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک و تعاون، استفاده از ابزارهای نوین به عنوان تضمین تمام یا بخشی از وثایق مورد مطالبه بانک‌ها، تأمین بخشی از منابع مالی طرح‌های اقتصادی و طرح‌های دانش‌بنیان از محل منابع بانکی، ایجاد صندوق مردمی تأمین اعتبارات کسب و کارهای کوچک و حمایت از کارآفرینان نوپا، نظارت بر اعطای تسهیلات و اجرای طرح‌های اقتصادی.
- پایدارسازی کسب‌وکارهای کوچک و متوسط اقتصادی؛ تکمیل زنجیره ارزش کسب‌وکار.
- حمایت‌های فنی از بنگاه‌های اقتصادی بخش خصوصی و تعاونی؛ تقویت و توسعه مراکز مشاوره کسب و کار، اعطای اعتبار مالیاتی، اعمال تخفیف‌های مالیاتی، اعمال تخفیف‌های بیمه‌ای، توسعه نهادهای بیمه‌ای خرد، تهیه قانون بیمه بنگاه‌های اقتصادی در مقابل آسیب‌های ناشی از بحران و رکود اقتصادی.

- توسعه مشاغل خانگی، خوداشتغالی و کسب‌وکارهای خرد؛ شناسایی مشاغل جدید و تقویت و توسعه شرکت‌های پیش‌تیبیان مشاغل خانگی و ارائه تسهیلات ارزان قیمت و ارائه خدمت مالی خرد.
- افزایش انعطاف در بازار کار؛ بازنگری و اصلاح ترتیبات نهادی ناظر بر بازار کار، راه اندازی پنجره واحد کسب‌وکار، تدوین یا اصلاح قوانین و مقررات مربوط، به توسعه کار پار هوقت از راه دور و مشارکتی.
- ساماندهی اشتغال اتباع خارجی؛ شناسایی اتباع خارجی غیرمجاز و ساماندهی برای خروج آنها افزایش جریمه بر کارفرمایانی که نسبت به بکارگیری اتباع خارجی غیرمجاز اقدام کنند.
- ساماندهی و توسعه اشتغال ایرانیان خارج از کشور؛ شناسایی و برنامه‌ریزی برای اعزام نیروی کار به بازار کار کشورهای هدف، استفاده از نیروی کار ایرانی در فرصت‌های شغلی ایجادشده ناشی از سرمایه‌گذاری در خارج از کشور، تعیین و اعزام وابستگان کار به کشورهای هدف، اجرای طرح مبادله سوابق بیمه‌ای نیروی کار ایرانی خارج از کشور.
- حمایت از اشتغال مناطق محروم و اقشار خاص؛ تدوین برنامه های حمایتی برای رفع نیاز از بازگشت بازنشستگان به بازار کار تمرکز ارائه تسهیلات ارزان قیمت در مناطق کمتر برخوردار، توسعه برنامه‌های اشتغال روستایی، حمایت از اشتغال معزندان بهبودیافته، حمایت از اشتغال زندانیان آزادشده.
- گسترش اشتغال بخش خدمات؛ تدوین برنامه اشتغال بخش گردشگری به تفکیک سیاحتی و زیارتی درمانی، علمی، آموزشی و ورزشی، تدوین برنامه اشتغال بخش ICT و شرکت‌های دانش بنیان، تدوین برنامه اشتغال در بخش ورزش، تدوین برنامه اشتغال در بخش خدمات بهداشتی و درمانی، تدوین برنامه اشتغال در بخش آموزش.
- ساماندهی آموزش‌های مهارتی؛ اصلاح نظام آموزش مهارتی باز توزیع امکانات و فرصت‌های آموزشی، استمرار اجرای طرح کارورزی دانش‌آموختگان.
- توسعه کارآفرینی مشاغل نو؛ ایجاد سازمان نظام کارآفرینی، ایجاد انواع صندوق‌های مشارکت در سرمایه کارآفرینان، تقویت مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری، ترویج و توسعه آموزش‌های کارآفرینی مبتنی بر مهارت‌های خاص، تهیه طرح اشتغال در زمینه انرژی-های تجدیدپذیر، تهیه و تدوین برنامه توسعه مشاغل سبز.

- توسعه اشتغال بخش تعاون؛ توسعه تعاونی‌های فراگیر، ایجاد تعاونی‌های نوع جدید، توسعه اشتغال حمایتی با محوریت تعاونی‌های اشتغال‌زا، کمک به شکل‌گیری و گسترش تعاونی‌های محوری و شهرک‌ها و مجتمع‌های تعاونی.
- گسترش تور حمایت از بیکاران؛ تهیه لایحه کمک به بیکاران و ایجاد و گسترش مشاغل عمومی.

منابع فارسی

- الوانی، سید مهدی (۱۳۸۸). حکمرانی خوب شبکه‌ای از کنشگران جامعه مدنی، مدیریت توسعه و تحول، دوره ۱.
- اشگرف، رضا. حمیدی‌زاده، علی. دانایی‌فرد، حسن (۱۴۰۱). شبکه ارتباطی راهبردهای کارآفرینان خط‌مشی در نظام خط‌مشی‌گذاری عمومی ایران. *فصلنامه مدیریت فرهنگ سازمانی*، دوره ۲۰، شماره ۳، ۴۸۷-۵۱۸.
- اصلی‌پور، حسین؛ شریف‌زاده، فتاح (۱۳۹۳). الگوی بومی تدوین خط‌مشی‌های زیست‌محیطی. رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده مدیریت و حسابداری.
- پهلوانی، مصیب، حسین‌زاده، رمضان و بندانی خاریکه، حسینعلی. (۱۴۰۰). بررسی اثر سرمایه‌گذاری بخش تعاونی بر اشتغال در راستای سیاست‌های کلی اشتغال، *فصلنامه مطالعات سیاست‌های راهبردی و کلان*، دوره ۹، شماره ۲، ۲۷۳-۲۹۷.
- تاج‌مزینانی، علی‌اکبر (۱۳۹۱). مطالعه تطبیقی «رفاه جوانان» در نظام‌های رفاهی کشورهای توسعه یافته و ایران، تهران، انتشارات ورزش و جوانان.
- خلیلی، فرزانه. (۱۳۹۷). بررسی عوامل و سیاست‌های موثر بر اشتغال نیروی کار، *فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان*، دوره ۷، شماره ۳، ۳۷۲-۳۹۵.
- سبحانی، بهمن. (۱۳۹۷). سیاست‌های تسهیل و ترویج اشتغال جوانان در ایران: ارائه یک راهبرد (با تأکید بر جوانان بیکار، خارج از تحصیل و فاقد مهارت)، رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- عینعلی، جعفر؛ موسوی، محمد؛ فیضی، طاهره؛ فروتنی، زهرا. (۱۴۰۱). طراحی مدل خط‌مشی‌گذاری اشتغال جوانان در بخش دولتی، *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، دوره ۲۱، شماره ۵۵.
- قلیایی، اکبر؛ تدبیری، سیروس؛ افشارنژاد، علیرضا. (۱۴۰۱). خط‌مشی‌گذاری توسعه مهارت‌های حرفه‌ای برای ایجاد اشتغال پایدار روستایی با رویکرد اقتصاد مقاومتی، *ماهنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران*، دوره ۵، شماره ۷.
- کرسول، جان‌دیلو. (۱۳۹۸). طرح پژوهش: رویکردهای کیفی، کمی و ترکیبی طرح پژوهش. ترجمه: علیرضا کیامنش. انتشارات جهاد دانشگاهی (دانشگاه علامه طباطبائی)، چاپ اول.

مرکز آمار ایران (۱۴۰۰). نتایج طرح آمارگیری نیروی کار. تابستان ۱۴۰۰.

مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری (۱۳۹۶). آینده پژوهی ایران، تهران. مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری با همکاری موسسه آینده‌بان.

الوانی، سیدمهدی و دانایی‌فرد، حسن. (۱۳۹۰). گفتارهای در فلسفه تئوری‌های سازمان دولتی. انتشارات صفار، چاپ اول، تهران. انتشارات صفار.

الوانی، سیدمهدی و شریف‌زاده، فتاح (۱۳۸۱). فرآیند خط‌مشی‌گذاری عمومی، چاپ دوم، تهران، انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.

الوانی، سیدمهدی و شریف‌زاده، فتاح (۱۳۹۲). خط‌مشی‌گذاری عمومی چاپ یازدهم، تهران، انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.

References

- Alvani, S.M., & Sharifzadeh, F. (2012). General policy making, 11th edition, Tehran, Allameh Tabatabai University Press. (In Persian).
- Alvani, S.M., & Sharifzadeh, F. (2012). Public policy making process, second edition, Tehran, Allameh Tabatabai University Press. (In Persian).
- Alvani, S.M., & Danaeifard, H. (2009). Speeches in the philosophy of theories of government organization. Safar Publishing House, first edition, Tehran. (In Persian).
- Aslipour, H. (2013). The indigenous model of developing environmental policies. PhD thesis, Allameh Tabatabai University, Faculty of Management and Accounting. (In Persian).
- Ayn Ali, J., Mousavi, M., Faizi, T., & Foroutani, Z. (2022). Designing a policy model for youth employment in the public sector, strategic studies of sports and youth, volume 21, number 55. (In Persian).
- Beyers, J., & De Bruycker, I. (2018). Lobbying makes (strange) bedfellows: explaining the formation and composition of lobbying coalitions in EU legislative politics. *Political Studies*, 66(4), 959-984.
- Creswell, John DeBillo. (2018). Research design: qualitative, quantitative and mixed approaches of the research design. Translation: Alireza Kiamanesh. University Jihad Publications (Allameh Tabatabai University), first edition. (In Persian).
- Doberstein, C. (2016). *Building a collaborative advantage: Network governance and homelessness policy-making in Canada*. UBC Press.
- Eshgarf, R., Hamidzadeh, A., Danaei Fard, H. (2021). The Relational Network of Policy Entrepreneurs' Strategies in the Public Policymaking System of Iran. *Organizational Culture Management Quarterly*, Volume 20, Number 3. 487-518. (In Persian).

- Fredriksson, D. (2021). Reducing unemployment? Examining the interplay between active labour market policies. *Social Policy & Administration*, 55(1), 1-17.
- Frels, J. K., Shervani, T., & Srivastava, R. K. (2003). The integrated networks model: Explaining resource allocations in network markets. *Journal of marketing*, 67(1), 29-45.
- Garmann, S. (2020). Voter turnout and public sector employment policy. *The Review of International Organizations*, 15(4), 845-868.
- Gerrits, L., & Verweij, S. (2017). When Governance Networks Become the Agenda. *Public Administration Review*. 77(1). 144 –146.
- Ghalyaei, A., Tadebri, S., & Afsharnejad, A. (2022). Policy development of professional skills to create sustainable rural employment with a resistance economy approach, *Iranian Political Sociology Monthly*, Volume 5, Number 7. (In Persian).
- Iran Statistics Center (2020). The results of the labor force census plan. Summer 1400. (In Persian).
- Jamaluddin, A. (2018). Influence of Public Policy on Quality of Service, Institutional Institution and Performance Orgaization of Government. *European Journal of Research in Social Sciences Vol*, 6(1).
- Khalili, F. (2017). Investigating the factors and policies affecting labor force employment, *Strategic and Macro Policy Quarterly*, Volume 7, Number 3, 372-395. (In Persian).
- Kwak, C. -G. (2016). Understanding Network Change and Its Impact on Policy Performance: Policy Networks, EECBG Grants, Local Networks and "Green Development" in Florida. Retrieved from:http://purl.flvc.org/fsu/fd/FSU_2016SP_KWAK_fsu_0071E_13013
- Labonté, R., & Stuckler, D. (2016). The rise of neoliberalism: how bad economics imperils health and what to do about it. *J Epidemiol Community Health*, 70(3), 312-318.
- Li, Liming., Avendano, Mauricio. (2023). Lone parents' employment policy and adolescents' socioemotional development: Quasi-experimental evidence from a UK reform, *Social Science & Medicine* 320, 115754
- Mitrega, M., Henneberg, S. C., & Forkmann, S. (2018). Capabilities in business relationships and networks: An introduction to the special issue. *Industrial Marketing Management*, 74, 1-3.
- Pahlavani, M., Hosseinzadeh, R., & Bandani Kharike, H.A. (2021). Investigating the effect of cooperative sector investment on employment in line with general employment policies, *Quarterly Journal of Strategic and Macro Policy Studies*, Volume 9, Number 2, 273-297. (In Persian).

- Presidential Strategic Studies Center (2016). Future Studies of Iran, Tehran. Presidential Strategic Research Center in cooperation with Eindhoban Institute. (In Persian).
- Saber, H., & Gomaa, S. S. (2020). Policy networks as a unit of analysis of public policies a case study of the social and health insurance policy network in Egypt (2015–2019). *Review of Economics and Political Science*.
- Sobhani, B. (2017). Policies to facilitate and promote youth employment in Iran: presenting a strategy (with an emphasis on unemployed, out-of-school and unskilled youth), doctoral dissertation, Allameh Tabatabai University, Faculty of Educational Sciences and Psychology. (In Persian).
- Strauss, A. & Corbin J. (1990), "Basies of qualitative research: Grounded Theroy Procedures and Techniques, Newbury Park, CA: Sage Publication.
- Taj Mazinani, A.A. (2011). A comparative study of "youth welfare" in the welfare systems of developed countries and Iran, Tehran, Sports and Youth Publications. (In Persian).
- Umar, M., Ji, X., Kirikkaleli, D., Shahbaz, M., & Zhou, X. (2020). Environmental cost of natural resources utilization and economic growth: Can China shift some burden through globalization for sustainable devellopment?. *Sustainable Development*, 28(6), 1678-1688.
- Varone, F., Ingold, K., & Fischer, M. (2019). Policy networks and the roles of public administrations. In *Swiss public administration* (pp. 339-353). Palgrave Macmillan, Cham.
- Whiteley, P. F., & Winyard, S. J. (2018). *Pressure for the poor: the poverty lobby and policy making* (Vol. 24). Routledge.
- Wolton, S. (2019). Lobbying, inside and out: How special interest groups influence policy choices. *Available at SSRN 2190685*.
- Wr'obel, Krzysztof Formela, Kamil., Gil, Mateusz. (2022). Towards maritime employment and retention policy – A longitudinal study on entrants' perspectives, *Marine Policy* 144, 05232.
- Zeng, Jing., Dai, Fangjie., Chan, Kam C. (2023). The impact of an accelerated depreciation tax policy on employment: Evidence from China, *Journal of Asian Economics* 86, 101607.